

การศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคม สำหรับนิสิตปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

A STUDY THE SOCIAL SERVICES CHARACTERISTICS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

สุพีรพัทธ์ พิมพมาศ

Supeerapat Pimmas

จตุพล ยงศร

Chatupol Yongsorn

จักรกฤษณ์ โปณะทอง

Chakrit Ponathong

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

Email: supeerapat.pimmas@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคม สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งบริหาร คณาจารย์ผู้สอนสายวิชาการ สายปฏิบัติการ บุคลากรบรรจุประจำในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนิสิต ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน และ นิสิตชั้นปีที่ 1 - 4 และสูงกว่า ใช้วิธีคัดเลือกแบบวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 377 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับคุณลักษณะการรับใช้สังคมที่จำเป็นของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแบบสอบถามคุณลักษณะการรับใช้สังคม ที่ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบเปรียบเทียบประเด็นความแตกต่าง สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำตนเอง ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีความเป็นพลเมือง ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม และด้านมีจิตอาสาและสำนักสาธารณะ 2) คุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิต

* Received 30 January 2021; Revised 18 April 2021; Accepted 19 April 2021

ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการช่วยเหลือคนอื่น ด้านความเป็นพลเมือง ด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ และด้านการนำตนเอง ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณลักษณะการรับใช้สังคม, นิสิตปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The objectives of this research were to study the characteristics of the social services of undergraduate students at Srinakharinwirot University. The research method was used mixed methodology between quality research and quantitative research. The key informants are namely university employees; administrative positions, academic instructors, operational lines staffs at Srinakharinwirot University working on student potential development 7 persons and students from year 1 – 4 and above using a random with a stratified method total of 377 peoples data were collected by using a semi-structured interview questionnaire about the essential characteristic of social services for undergraduate students at Srinakharinwirot University and a questionnaire for the characteristics of social services. The tool was examined by 5 experts, with the reliability at 0.976 level. The data were analyzed by using content analysis from the comparative interview questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The research results revealed that 1 The social service characteristics of undergraduate Srinakharinwirot University students consisted of six aspects: self-conduct, ethical conduct, citizenship, assisting others, participation in social activities, and volunteering and public consciousness. 2) The social services characteristics of students at Srinakharinwirot University as overall and each aspect at a high level.

Keywords: Characteristics of Social Services, Undergraduate Students, Srinakharinwirot University

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการคมนาคมที่ล้ำสมัย การรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของโลก รวดเร็วอย่างไม่สิ้นสุดผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น

พึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกช่วงเวลาของชีวิต อีกทั้งวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาทำให้องค์กรและบุคคลต่างมุ่งพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิมถูกทำลาย มีการแสวงหากำไรมากขึ้น ค่านิยมถึงประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลงวิถีชีวิตดำเนินไปด้วยการแย่งชิง (สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา, 2556) สังคมปัจจุบันเป็นยุคของสังคมสมัยใหม่ (Modern Society) มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนและทันสมัยมาใช้ ยังผลให้มนุษย์เกิดความสะอวสวายในการดำรงชีวิตมากขึ้นสิ่งที่มาพร้อมกับความสะอวสวายขึ้นนั้น มิได้มีเพียงคุณประโยชน์เท่านั้นแต่ยังแฝงไปด้วยโทษเช่นกัน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่นับวันมีแต่จะมากขึ้นนั้นได้มีส่วนทำให้จิตใจของมนุษย์เสื่อมโทรมลง เพราะมนุษย์เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการบริโภคนิยมมากกว่าบริโภคนิยมในสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้มนุษย์ขาดความสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณธรรมที่จะทำให้สังคมดำเนินต่อไปได้อย่างปกติสุขและเกิดปัญหาน้อยที่สุด แต่ปัจจุบันสังคมกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย (อำนาจ เย็นสบาย, 2551)

องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จึงเริ่มเกิดแนวคิดในการปรับตัวและเตรียมการเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคคลโดยเฉพาะบุคคลที่จะรับเข้าทำงานต้องมีคุณภาพควบคู่คุณธรรม แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility - CSR) จึงเป็นแนวคิดหลักที่ตอบสนองการดำเนินการขององค์กรที่มุ่งเน้นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นไปพร้อมกันซึ่งการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น เป็นหน้าที่ที่ทุกองค์กรจะต้องให้ความสำคัญรวมทั้งองค์กรการศึกษา โดยในการประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher Education: WCHE) ปี 2009 ที่ประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดประเด็นบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (The New Dynamics of Higher Education and Research For Societal Change and Development) (วัลลภา เฉลิมวงศ์สาเวช, 2555) กล่าวคือ มหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรการอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงไม่ควรทำหน้าที่แต่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัยและการบริการวิชาการต่อสังคมแต่เพียงเท่านั้น มหาวิทยาลัยจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (University Social Responsibility - USR) โดยการสร้างกลไกการช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจและสร้างสันติภาพ ด้วยการผลิตคนที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดแรงงานและผลิตพลเมืองโลกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555)

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจต่อสังคม ไม่เพียงแต่ในด้านการจัดการศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นต่อพันธกิจการเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม หนึ่งในความมุ่งเน้นที่มีความสำคัญสู่แนวการปฏิบัติคือ การมีอัตลักษณ์นิสิต มศว 9 ประการ อัตลักษณ์นิสิตหลักสำคัญในการรับใช้สังคมของนิสิต มศว คือ เปี่ยมจิตสำนึกสาธารณะ การรับใช้สังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามอัตลักษณ์นิสิตข้อ การเปี่ยมจิตสำนึกสาธารณะ มีความสอดคล้องกับพระบรมราชาบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีหมายถึงการมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ควรทำ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งหมายให้การศึกษาสร้างพลเมืองที่ดี (เกษม วัฒนชัย, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) จิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตอาสา (Volunteer Mind) เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ที่สังคมประเทศในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ ความเอื้อเพื่อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มอกเต็มใจ การดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมและชุมชนเป็นทุนสังคมที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้สังคม ชาดิบ้านเมืองสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข

จากการสอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ความคิดเห็นว่านิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปัจจุบันมีระดับจิตสาธารณะการรับใช้สังคมที่ลดลง นิสิตยังขาดการเสียสละเพื่อส่วนรวม หากนิสิตทุกคนมีจิตสำนึกสาธารณะในการรับใช้สังคมก็จะทำให้เป็นคนดีของสังคม การรับใช้สังคมจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลทำเพื่อสังคมและส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน และต้องมีความตั้งใจจริงในการจะทำประโยชน์แก่สังคมหรือผู้อื่นในทางที่ถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม มีความกล้าที่จะทำกิจกรรมหรือกิจการที่เป็นการรับใช้สังคมโดยไม่ต้องรอให้เพื่อนบุคคลรอบกายร่วมทำกิจกรรมด้วย และสามารถแนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยกัน แต่ในสภาวะปัจจุบัน นิสิตสนใจแต่เรื่องของตัวเอง เห็นเรื่องของคนอื่นและสังคมเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ ซึ่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากจะทำให้นิสิตสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นิสิตต้องกล้าที่จะทำ

ให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยการปลูกฝังผ่านความรู้สู่สังคม แต่ปัญหาที่พบคือความรู้สึกของการรับใช้สังคม มักจะเป็นความรู้สึกที่ยังไม่ได้ฝังลึกในจิตใจของนิสิตเท่าไรนัก เป็นเพียงความรู้สึกชั่วคราวช่วยยาม ถึงแม้ว่าในช่วงที่ทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมนิสิตส่วนใหญ่จะมีอารมณ์ร่วมและมีความรู้สึกเสียสละ แต่เมื่อเวลาผ่านไปจะสังเกตว่า ถ้าให้ริเริ่มทำกิจกรรมจิตสาธารณะหรือกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยตนเองจะไม่ทำ อาจารย์ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังเสนอแนะแนวทางว่าควรให้นิสิตลงพื้นที่ชุมชนนำความรู้เฉพาะทางของตนไปพัฒนาท้องถิ่นอีกทั้งทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิต นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีรูปแบบการพัฒนานิสิตเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะการรับใช้สังคมให้มากขึ้นเพื่อยกระดับจิตสำนึกในส่วนรวมของนิสิตและสนับสนุนให้นิสิตริเริ่มการรับใช้สังคมด้วยตนเอง (อาจารย์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2562)

จากการศึกษาความสำคัญ ความจำเป็น และสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องเร่งพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะการรับใช้สังคมตรงตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่มหาวิทยาลัยมุ่งหวัง แต่ปัจจุบันคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตยังไม่ชัดเจน และไม่มีความเด่นชัด ผู้วิจัยเห็นว่านิสิตคือหัวใจของสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์แบบได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งเน้นสร้างจุดเด่นของสถาบันที่ชัดเจนตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นสู่การเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม อีกทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตนำมาใช้วางแผนพัฒนาและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนานิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคมสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะการรับใช้สังคมสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งบริหาร คณาจารย์ผู้สอนสายวิชาการ สายปฏิบัติการ บุคลากรบรรจุประจำในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนิสิต และมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับคุณลักษณะการรับใช้สังคมที่จำเป็นของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการรับใช้สังคม ที่ผ่านการตรวจสอบโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยมีประสบการณ์รับใช้สังคม และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนานิสิตด้านการรับใช้สังคม จิตอาสาหรือค่ายสร้างแรงบันดาลใจเพื่อรับใช้สังคม มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) พนักงานมหาวิทยาลัยตำแหน่งบริหาร คณาจารย์ผู้สอนสายวิชาการ สายปฏิบัติการ บุคลากรบรรจุประจำในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนิสิต เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบเปรียบเทียบประเด็นความแตกต่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บข้อมูล ได้แก่ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา/ตัวบทตามแนวคิดของ Lincoln & Guba (1983) และ (Marshall, C. & Rossman, Gretchen B., 2016)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 22,421 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 - 4 หรือสูงกว่า ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 377 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยให้ชั้นปีศึกษาเป็นชั้น (Strata) โดยมีนิสิตระดับปริญญาตรีเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะการรับใช้สังคมที่จำเป็นของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยเทคนิควิธีพิจารณาข้อคำถามรายข้อ (Index of item Objective Congruence: IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามทำการทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยสถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

การรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การนำแบบสอบถามคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปติดต่อประสานงานกับผู้ประสานงานคณะ สถาบัน สำนักวิชา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล
จำนวน 377 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 377 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะการรับใช้สังคม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปประเด็น
คุณลักษณะการรับใช้สังคม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการนำตนเอง ได้แก่ การมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติตนตาม
หน้าที่ด้วยความพากเพียรเพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหวังของตนเกิดจากแรงขับออกมาจาก
ภายในตน (Inside out) เน้นการพัฒนาภายในตัวบุคคลเพื่อเปลี่ยนแปลงให้ตระหนักถึงคุณค่า
ภายในตนเองและคงอัตลักษณ์ของตนไว้ได้ ตระหนักรู้และชื่นชมความสามารถของตนเอง
ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความมุ่งมั่นสร้างแรงบันดาลใจในตนเอง

ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติ
หรือการกระทำของบุคคลที่ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและ
ผู้อื่น รวมถึงความรู้สึกนึกคิด รู้ผิดชอบชั่วดีของบุคคล อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งและควบคุมความ
ประพฤติของบุคคลที่แสดงออกทั้งกาย วาจา และใจเพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนา เช่น ความ
พยายามและความอดทน ความซื่อสัตย์ไม่โกง ความมีวินัย การมีคุณธรรมจริยธรรม ความดีงาม
มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ต่อสังคม ยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อ
สิ่งผิด มีจิตจริยธรรม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

ด้านมีความเป็นพลเมือง ได้แก่ การตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น ความสำนึกรับในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความ
คิดเห็นที่แตกต่าง การรับรู้และยอมรับในความแตกต่างของเพื่อนมนุษย์ การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่
ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ได้ด้วยความปรารถนาดี อยู่ร่วมกับความขัดแย้ง โดยการแสวงหา
ทางออกร่วมกัน การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการพูดแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุดเพื่อหาข้อยุติเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย การเคารพ
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศและของโลก

ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น ได้แก่ การแสดงออกผ่านคำพูดและการกระทำเพื่อ
สื่อสารกับผู้อื่น สามารถเรียนรู้และพัฒนาเรียนรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน มีความจริงใจ
ที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้อ
อาทร รู้จักเป็นผู้ให้ เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุข

ของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เป็นผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ได้แก่ การรับรู้ในกิจกรรมของสังคมและมีใจพร้อมเข้าร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การรู้จักคิดริเริ่มกิจกรรม การพิจารณาและการวางแผนในกิจกรรมเพื่อสังคม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดกิจกรรมเพื่อสังคม มีจิตใจสังคมสนใจสังคม การนำตัวเองสู่สาธารณะสู่สังคม การปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ทำกิจกรรมช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคม

ด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ความรู้สึกตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความมุ่งมั่น มีจิตอาสาและเสียสละ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ปรารถนาจะร่วมและมีส่วนช่วยเหลือสังคมด้วยความรักและศรัทธา สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งที่ตนเองมี แม้กระทั่งเวลา เพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวม ทำสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นกับ บริบทโดยทั่วไปให้มากขึ้น

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคมที่จำเป็นของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะการรับใช้สังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ($\bar{X} = 3.84$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการนำตนเอง	3.63	0.80	มาก
2	ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม	4.14	0.69	มาก
3	ด้านมีความเป็นพลเมือง	3.95	0.57	มาก
4	ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น	4.12	0.91	มาก
5	ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม	3.51	0.73	มาก
6	ด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ	3.70	0.82	มาก
รวม		3.84	0.63	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 1 พบว่าคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำตนเอง ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีความเป็นพลเมือง ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม และด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงเวลาที่นิสิตได้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ได้รับการจัดกิจกรรม และบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว ดังที่ สำเนาวิชกรศิลป์ ได้อธิบายว่าการพัฒนานิสิตนักศึกษาหมายถึงความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาตุร ปาละนันท์ ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยพัฒนาชุมชนเมืองมหาวิทยาลัยยวมินทรราชินี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำตนเอง การสำนึกรักสิ่งแวดล้อม การรับรู้ทางสังคม ความเป็นพลเมือง และ ด้านการแบ่งปัน (ฐาตุร ปาละนันท์, 2561) เช่นเดียวกับ อนุพนธ์ คำปัน ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น การมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ และการมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ (อนุพนธ์ คำปัน, 2559)

2. ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการรับใช้สังคม ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านการนำตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติตนตามหน้าที่ด้วยความพากเพียรเพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหวังของตน เน้นการพัฒนาภายในตัวบุคคลเพื่อเปลี่ยนแปลงให้ตระหนักถึงคุณค่าภายในตนเองและคงอัตลักษณ์ของตนไว้ได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความมุ่งมั่นสร้างแรงบันดาลใจในตนเอง ดังที่ กุสกุลิเอลมีโน (Guglielmino) ได้ให้ความเห็นว่าผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม มีอิสระ มีความเพียรในการเรียนรู้ กล่าวว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง และเห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายไม่ใช่เป็นอุปสรรค เป็นบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองและมีความอยากรู้อยากเห็นสูง มีความต้องการในการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการพัฒนาแผนดำเนินงานในการเรียนได้สำเร็จ สนุกสนานกับการเรียน เป็นผู้

ยึดถือเป้าหมายในการเรียนเป็นหลัก (Gugliemino, L. M., 1977) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุณี คงเมือง ที่ศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (จารุณี คงเมือง, 2555)

ด้านการประพฤตินอนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ต่อสังคม ยึดมั่นในระบอบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด มีจิตจริยธรรม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ดังที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ดาวีส (Davies, I.) กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อสังคม มีองค์ประกอบทางพฤติกรรม คือ คุณลักษณะทางสังคม ได้แก่ ตระหนักและเห็นใจในสวัสดิภาพของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและมีความอดทนในความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม (Davies, I., 1999) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหามงคล สามารถ ได้ศึกษาคุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมอยู่ในระดับมาก (พระมหามงคล สามารถ, 2558)

ด้านความเป็นพลเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น ความสำนึกรับในความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง มีจิตความเคารพเป็นการรับรู้และยอมรับในความแตกต่างของเพื่อนมนุษย์ การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ได้ด้วยความปลอดภัย หาวี้อยู่ร่วมกับความขัดแย้ง โดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุดเพื่อหาข้อยุติเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศและของโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ จรรยา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวไว้ว่าความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งเพราะเนื่องจากว่าความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมนี้เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมนี้เป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปโดยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนั้นความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย (จรรยา สุวรรณทัต และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2521) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิลาสลักษณ์ ธรรมธร ที่ศึกษาความเป็นพลเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์เขาวาลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (พิลาสลักษณ์ ธรรมธร, 2561)

ด้านทักษะการช่วยเหลือคนอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีการแสดงออกผ่านคำพูดและการกระทำเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถเรียนรู้และพัฒนาเรียนรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ

ชีวิตประจำวัน มีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เป็นผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน กล่าว Social Concerned คือ คนรุ่นใหม่ในสังคมไทยจะต้องมีความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม มีสำนึกทางสังคมเห็นว่าปัญหาและทางออกของสังคมไทยจะต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน การปลูกฝังจิตสำนึกของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับครูและคนรุ่นใหม่ ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขสังคมไทยเองและสังคมโลกด้วยพร้อมกันไป (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2560) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญญา ฤกษ์อรุณ ศึกษาลักษณะทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น (Volunteer Behaviors) จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุผลของการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่นและมาตรวจวัดลักษณะทางจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางจริยธรรมที่มีศักยภาพในการพยากรณ์แนวโน้มหรือโอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเสียสละ (ปริญญา ฤกษ์อรุณ, 2548)

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีการรับรู้ในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การใช้สิทธิและการเคารพสิทธิของผู้อื่นในกิจกรรมเพื่อสังคม การรู้จักคิดริเริ่มกิจกรรม การพิจารณาและการวางแผนในกิจกรรมเพื่อสังคม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดกิจกรรมเพื่อสังคม การนำตัวเองสู่สาธารณะสู่สังคม การปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและสังคม ดังที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ กล่าวไว้ว่า จิตสำนึกทางสังคมเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมคิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรมประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญธิดา ยอดสุวรรณ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับความจิตสาธารณะสูงสุด เพราะนักศึกษาใช้เวลาในการศึกษาในมหาวิทยาลัย มาเป็นเวลานาน ได้รับการปลูกฝังจากคณาจารย์ในการมีจิตสำนึกด้านสาธารณะ และร่วมกิจกรรมเพื่อ

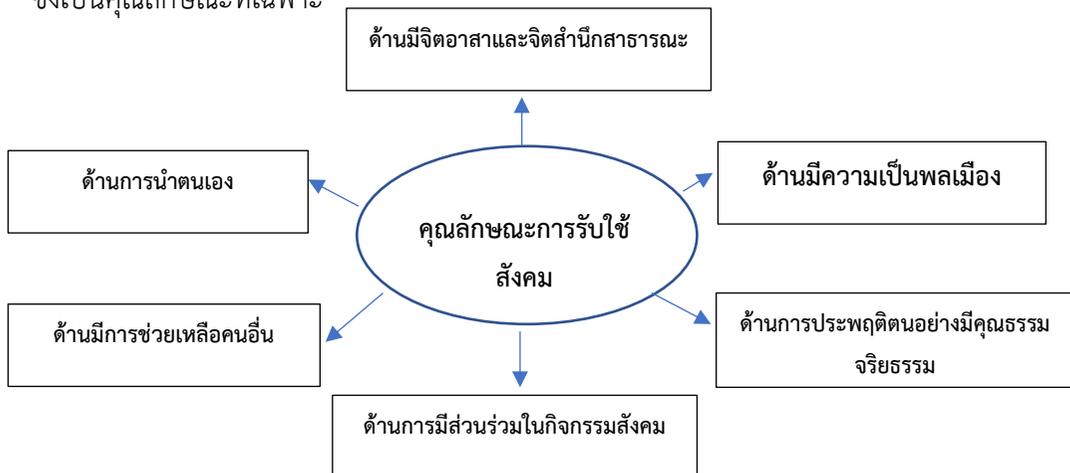

สังคม ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ซึ่งถือเป็นการปลูกฝังให้ค่านึงถึงประโยชน์สาธารณะ (บุญธิดา ยอดสุวรรณ, 2556)

ด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีความรู้สึกตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ปรารถนาจะร่วมและมีส่วนช่วยเหลือสังคม โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองที่สามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ เป็นผู้ที่มิจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละ สิ่งของตนเองมี แม้กระทั่งเวลา เพื่อแผ้วแผ่ให้กับส่วนรวม ดังที่ ยุทธนา วรณปิติกุลกล่าวถึง บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะว่า ต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ การทุ่มเทและอุทิศตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย และ เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลค่านึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และการลงมือกระทำ (ยุทธนา วรณปิติกุล, 2562) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล ช่องนิล และคณะ ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ พบว่าการศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักศึกษาเซนต์หลุยส์ ส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (นฤมล ช่องนิล และคณะ, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

จากองค์ความรู้ใหม่สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะการรับใช้สังคม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ค้นพบเป็นคุณลักษณะที่ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำตนเอง ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีความเป็นพลเมือง ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม และด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เฉพาะ

ภาพที่ 1 แสดงคุณลักษณะการรับใช้สังคมประกอบด้วย 6 ด้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า คุณลักษณะการรับใช้สังคม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำตนเอง ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีความเป็นพลเมือง ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม และด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ และจากผลการวิจัยเชิงปริมาณสรุปได้ว่า คุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะเพื่อจะได้แนวทางในการพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของสังคมต่อไป มหาวิทยาลัยควรดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการรับใช้สังคมให้แก่ นิสิต เช่น สนับสนุนให้มีกิจกรรมสำหรับนิสิตปริญญาตรี ในด้านการทำงานเพื่อสังคม ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการรับใช้สังคมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อจะได้แนวทางและวิธีการพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2560). พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2561 จาก <https://www.attth.org/พระบรมราโชบายการศึกษา/>
- จรรยา สุวรรณทัต และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1: พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- จารุณี คงเมือง. (2555). คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จิตสาธารณะ: รูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอเรชั่น.
- ฐากร ปาละนันท์. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยพัฒนาชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล ช่องนิล และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 8(พิเศษ), 198 - 205.
- บุญธิดา ยอดสุวรรณ. (2556). ระดับความมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

- ปริญญา ฤกษ์อรุณ. (2548). ลักษณะทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหามงคล สามารถ. (2558). คุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *Interdisciplinary Research Review*, 8(1), 31-42.
- พิลาสลักษณ์ ธรรมธ. (2561). ความเป็นพลเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์เขาวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์เขาวลิตกุล*, 5(2), 16 - 29.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2560). อุดมศึกษาสาขาวิชาที่ถูกลืม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา วรณปิติ. (2562). คุณลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2561 จาก http://ktbwsk.blogspot.com/2013/08/blog-post_9159.html
- วัลลภา เฉลิมวงศ์ตาเวช. (2555). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอุดมศึกษา (Corporate social responsibility in higher education). *วารสารนักบริหาร*, 32(4), 116-122.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุพนธ์ คำปัน. (2559). การศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน *ดุขฎีนิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อำนาจ เย็นสบาย. (2551). จิตอาสา ใน จิตสำนึกสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์.
- Davies, I. (1999). *Good Citizenship and Educational Provision* Paperback. London: Flamer Press.
- Gugliemino, L. M. (1977). *Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale*. Georgia: Georgia Unpublish Ed.D. Dissertation. .
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Marshall, C. & Rossman, Gretchen B. (2016). *Designing Qualitative research* (6th ed.). Los Angeles, California: SAGE.